

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratov po dogovoru

PONEDELJSKI

SLOVENE

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 2050 in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6. Poštni ček, račun. Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992

Kongres Glavne zadružne zveze v Osijeku

Dr. Korošec:

Trije ideali zadružništva
Pravica - Svoboda - Velika medsebojna ljubezen

Osijek, 27. oktobra. m. Po včerajšnjem uspelem obnem zboru Glavne zadružne zveze kraljevine Jugoslavije, na katerem je bil zopet izvoljen za predsednika vrhovne zadružne osrednje organizacije dosedanj predsednik dr. Anton Korošec, notranji minister, za I. podpredsednika ing. Voja Giorgijević, upravnika Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug v Beogradu, za II. podpredsednika dr. Avgustin Juretič, predsednik Zadružne zveze iz Zagreba, za člane upravnega odbora pa Dragan Miličević, dr. Joža Basaj, dr. Kostić, Marin Glavina, dr. Kraft, Krstonosić, Rajković in Ciraki, se je davi vršil v dvorani kina »Royal« kongres Glavne zadružne zveze kraljevine Jugoslavije. Na kongres je prišlo nad 1000 udeležencev iz vseh krajev države.

Kongres je ob pol 10 otvoril predsednik Glavne zadružne zveze dr. Anton Korošec, ki je imel ob tej priliki naslednji govor:

Govor notranjega ministra
dr. Antona Korošca

»Bratje zadružniki! Današnji kongres prireja Glavna zadružna zveza kraljevine Jugoslavije. Glavna zadružna zveza je zveza 19 zadružnih zvez, ki so v glavnih obrih vse zgrajene po zadružnih načelih, ki pa so deljene bodisi teritorialno, bodisi poslovno, ali pa z ozirom na stališča na vse javno in zasebno življenje. 19 zvez, zadružniki, je lepo število in reči moram, da je to zelo pestra družba. Dasi pa je ta družba zelo pestra, moram ugotoviti, da se naših 19 zvez med seboj dobro razume, kakor tudi to, da je ta zgrajena čvrsta, solidna in kompaktna. Čvrsta, solidna in kompaktna je radi tega, ker imamo mi zadružniki pred seboj tri velike ideale: svobodo, pravico in veliko medsebojno ljubezen. Svoboda, pravica, ljubezen, to so tri veličastne stvari in sile v življenju vsakega ljudskega organizma. Kjer teh ni, tam ni pravega napredka, tam je razkroj, razpadanje in smrt. Vi veste, da so svoboda, pravica in ljubezen znani življenjski principi in da se ti principi mnogokrat zlorablajo. Mi zadružniki imamo srečo, da teh treh principov že po tradiciji ne zlorablamo, temveč jih vedno uveljavljamo v pravičnem smislu. Če je svoboda brez meje, potem postane ta svoboda razvratna, nastane iz nje divjaštvo in drznost, to pa ni več svoboda, temveč diktatura, največja in najhujša človeška strast. Svoboda je blagodejna in vpliva dobro samo tedaj, če je v mejah pravice in zakonov in le če je urejena, prinaša blagostanje. Samo pravica, čista pravica, vsebuje v sebi krepost in strogost, če se pa pomeša z ljubeznijo, tedaj ima mil izraz. Ljubezen brez vsake meje, brez pameti in brez zmernosti, taka ljubezen je slepa in rodi več slabega in grdega, kakor pa dobrega. Mi zadružniki smo spravili te tri ideale v prave in v zadružništvo je mnogo dobrega in lepega ter je ravno radi tega mogoče tudi napredek. Mi te ideale, o katerih sem govoril, širimo na občnih zborih, kakršnega smo imeli včeraj, jih širimo na kongresih, kakršni se vrši danes tukaj.

Zelo me veseli, da vas vidim zbrane v tako lepem številu in da je vsa dvorana polna zadružnikov in prijateljev zadružništva. Zaradi tega dovolite, da vas priskrbeno pozdravim v imenu Glavne zadružne zveze.

Govor predsednika dr. Korošca so zadružniki burno pozdravili, nakar je g. dr. Korošec pozdravil vse navzoče goste, tako zastopnika kmetijskega ministra, načelnika Vlad. Vujanovića, dalje podpredsednika osješke občine Dušana Ivanovića, zastopnika djakovskega škofa dr. Rogića ter predsednika okrožnega sodišča v Osijeku dr. Povzanovića in druge. Nato se je na predlog dr. Korošca najprej razpravljalo o statutih zadružništva. Potem je pozdravil kongres v imenu kmetijskega ministra njegovega zastopnika nač. Vujanovića, ki je želel kongresu mnogo uspeha. Obenem pa je sporočil, da je kmetijski minister že predložil kr. vladi zakonski osnutek o gospodarskih zadruž-

gah ter ga poslal narodnemu predstavnstvu v pretes. To je najboljši dokaz, da se kr. vlada briga za zadružništvo. Sprejetje tega zakona je nujno potrebno, ker imamo v naši državi 6 različnih zadružnih zakonov, ki zaradi svoje različnosti ovirajo pravičen napredek in razvoj našega zadružništva.

Strokovna predavanja

Pozdravnemu govoru zastopnika kmetijskega ministra je sledilo več strokovnih predavanj, ki so jih imeli: ing. Vojislav Trajković o zadružnem pokretu državnih uslužbenecv, Zivan Milanović, dr. Vekoslav Gortan, Gjorgje Jevtić in drugi. Vseučiliški profesor dr. Stepan Kostić, predsednik Osrednje zveze hrvatskih kmetijskih zadrug pa je imel namesto referata poročilo o vprašanju sanacije omenjene zadružne organizacije v Zagrebu. Kakor znano, je sanacija te organizacije na najboljši poti in o tem vprašanju sedaj razpravlja ministrski svet. Zaradi tega je dr. Kostić prosil predsednika dr. Antona Korošca, naj se ministrski svet zavzame za čimprejšnjo rešitev tega vprašanja, in sicer v smislu predloga, ki ga je svoječasno stavil bivši ban savske banovine dr. Ivo Perović sedanjemu kr. namestništvu.

Resolucije

Po končanih referatih je bila prečitana in soglasno sprejeta sledeča resolucija:

Zadružniki zadružnih zvez, zbrani na kongresu svoje Glavne zadružne zveze v kraljevini Jugoslaviji, ki predstavlja 7000 zadrug in 900.000 zadružno organiziranih domačij, v skrb za sedanji težki gospodarski položaj podoželja in po vsestranskem pretresu izredno težkega položaja našega kreditnega zadružništva, ugotavljajo sledeče:

1. Naše gospodarstvo trpi že štiri leta zaradi velikega pomanjkanja gotovine, v prvi vrsti zaradi manjkane obkroga denarja, še bolj pa zaradi močne tezavracije. Zaradi tega so tisti, ki imajo po svojem položaju gotovino, v stanju, da se izkoristijo vsake prilike, vsiljujejo za monopolizirane ravnanje gospodarstva. Kreditno zadružništvo, ki je pozvano, da intervenira v korist malih ljudi, ne more uspešno vršiti te svoje misije, ker se mu od poklicane strani ne dajejo na razpolago zadostna sredstva, tako da ne more malih in srednjemernih domačij oskrbovati s po-

trebnim kapitalom. Zahtevamo, da država izda zaščitne ukrepe za doseg likvidnosti kreditnih zadrug, posebno pa še, da podpre zadružništvo s ustanovitvijo zadružne banke, ki naj se ji zajame možnost, da se bo oskrbela s zadostnimi denarnimi sredstvi. Če bi ta osrednja zadružna ustanova usposobila zadružništvo za kreditiranje in ureditev domačij, bi se napredek našega kmetijskega gospodarstva in tudi gmočno stanje najširših slojev našega naroda znatno zboljšalo.

2. V interesu jugoslovanskega zadružništva, v narodnem in državnem interesu zahtevamo, da se čimprej izdaje ukrepi za sanacijo težkega stanja našega zadružništva, da se popravijo težke razmere našega poljedelstva. Predvsem je treba sanirati Osrednjo zvezo hrvatskih kmetijskih zadrug v Zagrebu. Naproša se kr. vlada, da vprašanje te sanacije čimprej ugodno reši.

3. Potrebno je, da se čimprej dovrši izvedba agrarne reforme, da bo vsak agrarni interes postal lastnik dokazanega mu zemljišča, na katerem bo lahko delal in ga umno obdeloval kot lastno zemljo.

4. Istotako je potrebno, da se odpiše 50 odst. od posojil, ki so jih prejeli poljedelci iz državnih sredstev, ter v celoti uporabijo za zgraditev hiš kolonizatorov. Kar tiče drugih 50 odstotkov, pa naj se koristno omogoči, da jih bodo plačevali v drž. papirjih po nominalni vrednosti.

5. Proračun poljedelskega ministrstva je tako majhen, da ministrstvo ni v stanju izvršiti vse ukrepe, ki bi jih moralo storiti v korist pravičnega napredka poljedelstva, v čemer je vsebovan tudi napredek zadružništva, ki je največji instrument za povzdigo podoželja in vseh panog poljedelske delavnosti. Zato apelirajo zadružniki na vse merodajne činitelje, da temu vprašanju posvetijo potrebno pozornost in pristopijo k rešitvi tega pretežkega vprašanja.

6. Nujno potrebno je, da vodilne osebnosti našega zadružništva v interesu prolivnosti in konzumentov vpostavimo čim tesnejše poslovne zveze med kmetijskimi in mestnimi združenji, da bi se tako izključil zaslužek posredovalcev, ki gre tako v škodo producentov kakor tudi konzumentov.

7. Zaradi skorajšnje rešitve vprašanja glede sankcij, ki so bile sprejete v Zenevi, z ozirom na bodočo prepoved izvoza v Italijo, je treba dati našem kmetijskemu gospodarstvu, ki je najbolj zainteresirano in tudi najbolj kompetentno, da poda svoje mnenje v tem ozirom polom Glavne zadružne zveze kot vrhovne ustanove zadružno organiziranega kmetijstva, možnost, da se o tem sam izjavi.

Politični položaj v državi

V vladi ni nobenih razprtij - Razmerje med vlado in skupščino se bo razčistilo pri glasovanju o novih zakon, predlogih

— Belgrad, 27. oktobra. V krogih blizu vlade dr. Stojadinovića motre bodoči razvoj političnih dogodkov z največjim mirom. Zadnjemu glasovanju v narodni skupščini je bil namen pospešiti proces ustanovitve jugoslovanske radikalne zajednice ne le med ljudstvom, temveč tudi v narodni skupščini. Spritno napada združenih heterogenih elementov v skupščini je jugoslovanska radikalna zajednica pokazala svojo življenjsko silo s tem, da je takoj pokrenila močno v protinapad. V par dneh se je v poslanski klub jugoslovanske radikalne zajednice vpisalo že 140 narodnih poslancev. Ta vpis ni bil podoben prejšnjim, ko so se poslanci vsakih 15 dni vpisovali in ko so izstopali iz raznih klubov. Z vstopom v ta klub so se vpisali tudi v stranko. Tu je šlo za dokončno politično opredelitev v smislu normaliziranja političnih razmer v državi.

To pot ni šlo za opredelitev v korist osebnosti, marveč za pristop k točnemu političnemu in

socialnemu programu. Poleg poslanskega kluba jugoslovanske radikalne zajednice, ki mu predseduje Dragisa Cvetković, narodni poslanec in bivši minister, obstoja še naprej poslanski klub večine, ki mu je predsednik Stevan Janković. Zato je treba k številu 140 poslancev dodati še druge narodne poslance, skupno 330 do 40, ki bodo podpisali sedanjo vlado, ostajajoč v večinskem klubu, ki pa iz raznih vzrokov ne smatrajo za umestno, da bi se pridružili jugoslovanski radikalni zajednici. Okrog vlade dr. Stojadinovića se na ta način nahaja solidna in homogena skupina poslancev jugoslovanske radikalne zajednice. To je jedro in središče narodne skupščine. Kot tako bo odločalo o načinu in smeri nadaljnjega dela v narodni skupščini. Ali je torej mogoče sodelovanje vlade dr. Stojadinovića in pa sedanje narodne skupščine kot celote?

Izjave, ki jih je dosedaj o tem dal osebno predsednik vlade, so izražale jasno njegovo željo, da nadaljuje svoje delo z narodno skupščino. Na nove volitve, je izjavil dr. Stojadinović, ni mogoče iti brez novega volilnega zakona in brez dovršene organizacije velikih strank. Dosedaj ni ne eno ne drugo končano. Tega ni bilo mogoče storiti v kratkem roku štirih mesecev, odkar obstoja vlada dr. Stojadinovića. Vrh tega padejo v ta rok še parlamentarne počitnice.

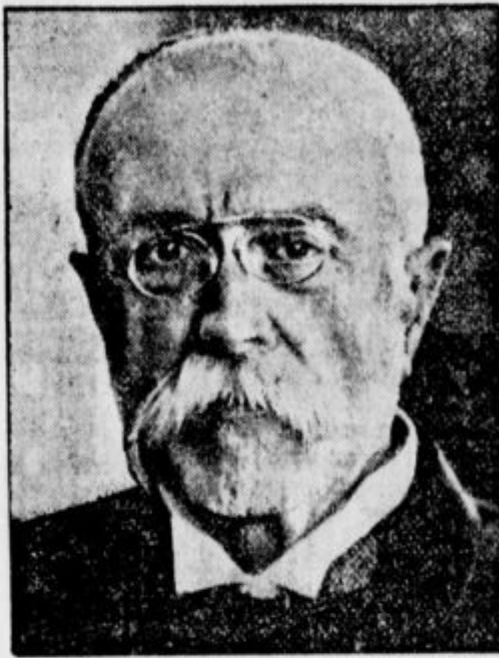
Iz vsega tega izhaja, da so netočne govorice, ki so krožile te dni, kakor da je vlada dr. Stojadinovića nameravala povzročiti razprtijo pred vsem pri izvolitvi predsedništva, da bi s to razprtijo in s to neslogo dokazala nesposobnost sedanje narodne skupščine, češ, da ni sposobna nadaljevati svojega dela.

V vladnih krogih pa obratno neprestano naglašajo, da je predsednik vlade tri dni pred glasovanjem v narodni skupščini o novem predsedništvu odkrito izjavil v svojem znanem govoru, da prepisča vlada vprašanje predsedništva narodni skupščini, da ga sama uredi. Radi naših ustavnih predpisov dr. Stojadinović ni mogel dati nobene druge izjave. Zaradi tega glasovanja od 20. oktobra ni mogoče vezati na vprašanje razmerja vlade napram skupščini. To razmerje se bo razčistilo, ko bosta vlada in skupščina prišli v neposredne stike pri predložitvi zakonskih predlogov in glasovanju o teh predlogih.

Posamezni ministri so že pred dnevi izročili narodni skupščini več zakonskih predlogov v razpravo. Prišli bodo še novi zakonski predlogi. Tedaj se bo pokazalo, ali je mogoče nadaljnje delo sedanje narodne skupščine ali ne.

Dotlej pa vlada nima povoda, da bi izpremenila svoje prejšnje stališče napram narodni skupščini. Med nadaljnjim delom narodne skupščine bodo prišli na dnevni red politični zakoni. Od teh je posebna važnost volilni zakon. O tem zakonu nameravajo vladni krogi izvršiti najširšo konzulta-

Narodni praznik ČSR

Pred par dnevi je imel naš novoimenovani poslanik v Pragi g. dr. Protič nastopno avdijenco pri predsedniku naše bratske češkoslovske republike. Pri tej priliki so bile od obeh izrečene tako krasne besede o vzajemnosti Čehoslovakov in Jugoslovancev, da nam ni treba iskati lepših in bolj prikladnih, ko današ ob češkoslovaškem narodnem prazniku želimo povedati svoja resnična čustva do naših severnih bratov. »Naši usodi sta tesno združeni,« je dejal jugoslovanski poslanik, »vsa usoda je tudi naša usoda« je tako toplo, da bi bolj ne mogel odgovoriti ob spoštovanju vseh Čehoslovakov in Jugoslovancev enako obdani predsednik češkoslovske svobodne države.

Ko danes čestitamo našim severnim bratom k narodnemu prazniku, hočemo, da bi naše čestitke objele tudi vse, kar so Čehi in Slovaki v svoji veliki ljubezni do demokratične svobode, ki je ostala neoskrbenj dragulj njihove narodne kulture, in v svojem požrtvovalnem rodoljubju, ki mu res težko iščemo primere med narodi, ustvarili za blagor svoje domovine. Iz sorazmerno male dežele, vse razvrane in osiromašene, so si ustvarili med evropskimi narodi dom, ki jim je lahko v ponos in ki jim ga lahko zavidajo narodi s stoletji svobodne zgodovine. Iz njegovega pridnega in delovnega ljudstva so izšli veliki možje, ki jih je človeštvo že uvrstilo med svoje največje stvaritelje.

Ob njihovem narodnem prazniku želimo severni mbratom, da bi z isto resnostjo in doslednostjo gradili naprej svoj lep dom in da bi po besedah njihovega velikega predsednika tudi v bodočnosti, ki se nam vse odpira v temnih barvah, naša usoda bila njihova, kakor je njihova tudi naša, ker je le dejanska vzajemnost Čehoslovakov in Jugoslovancev tisto jamstvo, ki nam dovoljuje, da gledamo z optimizmom naprej v bodočnost.

Za II. simfonični koncert Ljubljanske filharmonije, ki bo drevi ob 20 v Unionu, so vstopnice v predprodaji pri dnevi blagajni kina Union od 11 do 12 dop. in pop. od 15. ure dalje ter zvečer pred koncertom istotam.

cijo. Glede tega zakona obstojata v glavnem dva nazora. Eni so za volilni zakon z okrožnimi listinami, drugi pa se hočejo vrniti k sreskim kandidaturam. V krogih jugoslovanske radikalne zajednice se pa uveljavlja novo stremenje, in sicer to, naj bi se kandidati ne vezali z osebnostjo, marveč z gotovo politično stranko oziroma političnim programom. S tem bi bile okrepljene velike stranke, preprečili pa bi kandidature poedincev ali pa disidentov.

Delo z organizacijo stranke jugoslovanske radikalne zajednice se bo nadaljevalo z največjo energijo med ljudstvom. S temnim sodelovanjem med izvršnim odborom jugoslovanske radikalne zajednice bo postalo delo na terenu še plodnejše. Z narodnimi poslanci je stranka dobila talangno zelo energičnih organizatorjev in propagatorjev. Za enotno in složno organizacijsko delo stranke pa jamči in skrbi že sam izvršni odbor jugoslovanske radikalne zajednice, v katerem njegovi štirje člani z g. Aco Sianojevićem na čelu vodijo celokupne posle z največjim soglasjem in sporazumom.

Iz vsega tega sledi, da je razvoj notranjega položaja med nami usmerjen v pravilno smer normalizacije političnih razmer, usmerjen k demokraciji in k varstvu državnega in narodnega edinstva. Glavne smeri so že jasno začrtane. Prav tako pa tudi cilj. Samo to je realno. Vse drugo spada v fantazijo. Jugoslovanski narod, ki je po svoji naravi realist, pravijo v krogih blizu vlade, se bo kmalu prepričal, kakšna je stvarnost in kje je bodočnost ter se bo temu primerno tudi opredelil.

Vpisovanje v vladni klub JRZ

Belgrad, 27. oktobra. m. Vpisovanje narodnih poslancev v politični klub JRZ v narodni skupščini se še vedno nadaljuje. Do danes se je v klub vpisalo 139 narodnih poslancev. Okrog 20 pa jih je še na potovanju, toda večje število od njih je brzojavno obvestilo začasno predsedstvo tega kluba, da bodo takoj po svoji vrnitvi v Belgrad vstopili v ta klub. Začasno predsedstvo tega kluba zatrjuje, da se bo v klub vpisalo okoli 164 narodnih poslancev. Precej poslancev pa je še, ki trenutno v klub nečejo vstopiti, toda bodo z vsemi silami podpirali delo kr. vlade, tako da bo vlada za izvedbo svojega delovnega programa razpolagala z zadostno večino.

Belgrad, 25. oktobra. m. Predsednik ministrskega sveta dr. Milan Stojadinović je sprejel danes dopolne v avdijenco opolnomočenega ministra in izrednega poslanika Albanije v Beogradu Raula Fico. Sprejel je tudi našega stalnega referenta pri Zvezi narodov Subotića.

Z abesinskega bojišča

Italijanske tehnične čete grade cestv

Abesinsko-italijanska vojna

Lavalovi mirovni poskusi

London, 27. okt. AA. »Press Association« poroča, da je predsednik francoske vlade Laval obvestil ameriško vlado o »poizkusnih predlogih« za rešitev abesinskega spora, ki so mu jih stavili v italijanske strani. Podrobnosti teh predlogov ni mogoče zvedeti. Agencija pristavlja svojemu poročilu, da je angleška vlada zdaj kakor prej pripravljena proučiti vse mirovne predloge, vendar obenem naglašja, da pri tem ni mogoče odstopiti od stališča, ki ga določa pakt Društva narodov. Gotovo je, da angleška vlada ne namerava izpremeniti svojega stališča glede sankcij tako dolgo, dokler bo trajal spopad v Abesiniji.

Diplomatski poročevalec Reuterja javlja, da je v Londonu prav malo upanja, za mirno rešitev spora. Tudi najnovejši predlogi za sklenitev miru s italijanske strani, ki jih je sporočil Laval, niso zadovoljili angleške vlade.

Italijanski napad na severu

Adis Abeba, 27. oktobra, AA. Posebni vojni poročevalec agencije Havas na severnem bojišču poroča:

Desno krilo domačih eritrejskih čet je krenilo v napad v smeri Samajake. Zavzelo je Adineak na reki Serez. Ta operacija je bila izvršena radi izravnave bojne črte in utrditve stikov s četami generala Maravigne, ki se bore pred Aksunom. Šlo je tudi za sodelovanje s četami generala Santinija, ki se nahaja na bojišču pred Adigratom.

... in na jugu

Tudi na južnem bojišču je začela nova italijanska ofenziva. Abesinski poveljniki so dobili nalogo, naj bodo na italijanske napade pripravljeni. Abesinski krogi mislijo, da želi Italija praznovati obletnico fašističnega pohoda na Rim z velikim uspehom v Abesiniji. Abesinski vrhovni poveljnik je prejel od poveljnika trpinjav v Gorahaju poročilo, da je treba vsak hrup računati z italijanskim napadom.

Abesinci demantirajo

Adis Abeba, 27. oktobra, AA. Abesinska vlada demantira tudi vest, da je bil turški general Vehib paša odstavljen. Obratno je res, da je obdržal vse svoje položaje vojaškega zaveznika na južnem bojišču.

Glede poročil, da so Italijani prispeli v bližino Makala, pravi abesinska vlada, da ji ni znano, odkod izhajajo te vesti in kakšna jim je podlaga. Po zadnjih poročilih, ki jih je prejela vlada, so italijanske čete še vedno 80 km severno od Makala. Priprave za skorajšnji odhod abesinskega cesarja v Desi bodo kmalu končane. Veliki delavski oddelki popravljajo ceste, po kateri bo krenil cesar s svojim spremstvom. Govore, da bo cesar ostal v tem mestu samo nekaj časa, nakar bo odpotoval v Harar, da bo na ta način pregledal severno in južno bojišče.

Obe vojski molčita

London, 27. oktobra, AA. Reuter poroča: Italijansko-abesinsko vojno označuje po starih tednih dejstvo, da ni nobenih odločilnih dejanj. Obe so-

vražni vojski molčita. Pač pa se zbirata druga proti drugi, ne da bi se spopadli. Italijanske čete generala de Bona ne bodo, kakor mislijo, napredovale pri Makali pred novembrom. Na tem bojišču so samo manjša dejanja, ki naj izravnavajo rove. Ras Sejum je v Tembienu s 150.000 možmi, čeprav italijanski letalci niso mogli poročati, da bi bili odkrili večje množice čet. Bolj levo do sudanske meje sta ras Kasa in ras Jeluburu s 100.000 in s 40.000 vojaki. Pri Edaga-Hamusu je proti Italijanom postavljenih 20.000 Abesincev. Zadaž za temi so Abesinci izbrali veliko število vojakov pri Debrataboru, Sakoti in Desiju.

Na južnem bojišču uporablja general Graziani dozdaj samo vojske domačine, imenovane dubate. Čete generala Grazianija stojijo na črti od Dola do Bohotla. Močni nalogi ovirajo njegovo prodiranje. V popolno tajno je ovito gibanje tistih 15.000 vojakov, večinoma domačinov, ki jim poveljuje general Mariotti. Ta oddelek je začel prodirati skozi Danakisko puščavo in je zavzel gorovje Musali. Reuterjev poročevalec v Asmari smatra, da je Kalato zapadno od Danjeraja padel zato, ker so italijanske čete zavzele Danjeraj. Italijanom naklonjeni Sultan Olodinde zasleduje sovražnika, ki se umika. Njegovo prodiranje pa je ustavil poglavar Hamet Badil. V tej bitki, ki se je končala s porazom Abesincev, je bil Hamid Badil ranjen. Sultan Olodinde je nato krenil proti Kalati s tako naglim pohodom, da je popolnoma presenetil branilce te trdnjave in jo zavzel brez odpora. Na ta način so se Italijani polastili glavne točke, ki obkrožujejo razsežno pokrajino, v kateri sta skušala ras Desta in ras Nasibu utrditi svoje črte.

Spomenik italijanskim vojakom v Adui, padlim v vojni leta 1896.

Korupcijski škandal v Španiji

Milijone so pokradli državi...

Tudi nečak ministrskega predsednika je zapleten v to afero

Madrid, 27. okt. b. Madridsko časopisje posvoča cele strani denarnemu škandalu, ki ga je te dni odkrila 21 glava parlamentarna komisija, ki je imela nalogo, da preiskuje način, kako so se oddajale koncesije za loterijo in za odpiranje javnih igralšč. Komisija je odkrila veliko število najvišjih političnih osebnosti, ki so zapletene v najbolj umazane korupcijske zločine. Tako so najhujše obremenjeni nekdanji notranji minister v vladi Semperja in sedanji župan mesta Madrida Alonso, nadalje generalni guverner Katalonije Pi y Pon, ki je sedaj predsednik katalonskega parlamenta in župan mesta Barcelone, nadalje vrhov-

ni vladni inspektor za španske državne železnice Galante, zastopnik španskega tujkoprometnega urada v Parizu Vinardel. Tudi nečak ministrskega predsednika Lerrouxa je zapleten v umazanije. Obtožbe proti bivšemu generalnemu direktorju španske policije Valdivia so tudi hude. Celo sin znanega pisatelja Blasoa Ibaneza je med korupcionisti. Gre za veliko desetino milijonov peset, ki so jih ti ljudje pobrali na škodo države. V Madridu vlada povsod veliko razburjenje in policija je morala zastražiti hiše, v katerih stanujejo korupcionisti, ki jih bodo brzkone že prihodnje dni spravili v državne zapore.

Tolpa Amberg proti tolpi Kleeberg

Vojna med newyorškimi banditi

Automobili z gorečimi trupli divjajo po Brooklynu

Newyork, 27. okt. b. V zločinskem newyorškem podzemlju je izbruhnila strahotna vojna med dvema zločinskima tolpama, ki se borita za nadvlado v tem na zločinih tako bogatem mestu. Tolpa petero bratov Amberg, ki so znani po stotinah najgrših zločinov in strahujejo že več let Newyork v brk vsej policiji, so napravili poskus, da bi svoje podzemeljsko kraljestvo zločincev raztegnili tudi v vzhodni del mesta, Manhattan. Toda tam gospoduje zločincem vrhovni bandit Kleeberg. Obe zločinski tolpi sta snoči trčili druga na drugo in je prišlo do strašne krvave borbe, pri kateri je bila ustreljena Kleebergova nevesta. Se isto noč so pridružil Kleebergovi tolovaji, ki so začeli izvajati represalije na način, ki presega vse, kar je Amerika na tem polju dozdaj doživela. Kleebergovi so napadli zatočišče bratov Amberg, dva ujeti, jih privezali na avtotaksi, jih polili s petrolejem, zažgali, avto pa brez soterja pognali po nočni ulici, dokler da se ni razbil med strahovitimi eksplozijami. Isto noč so na različnih krajih Manhattana našli trupa še drugih banditov Ambergove skupine, grozno zdelana in zmravljena. Davi je pa policija zaman ustavljala z bliskovito naglico drveči avto, ki je hotel čez most v Brooklynu. Končno so ga zaustavili. Soterji pa so zbežali. Ko so avto odprli, so našli v njem velikanski zaboj, v katerem so bila 4 popolnoma razsekana trupla neznanih ljudi, med katerimi je policija spoznala znanega tolovaja Ambergove skupine Franka Dattelbauma. Policija je polovila večje število tolovajev, ki pa skrbno molčijo o dogodkih.

dovei so napadli zatočišče bratov Amberg, dva ujeti, jih privezali na avtotaksi, jih polili s petrolejem, zažgali, avto pa brez soterja pognali po nočni ulici, dokler da se ni razbil med strahovitimi eksplozijami. Isto noč so na različnih krajih Manhattana našli trupa še drugih banditov Ambergove skupine, grozno zdelana in zmravljena. Davi je pa policija zaman ustavljala z bliskovito naglico drveči avto, ki je hotel čez most v Brooklynu. Končno so ga zaustavili. Soterji pa so zbežali. Ko so avto odprli, so našli v njem velikanski zaboj, v katerem so bila 4 popolnoma razsekana trupla neznanih ljudi, med katerimi je policija spoznala znanega tolovaja Ambergove skupine Franka Dattelbauma. Policija je polovila večje število tolovajev, ki pa skrbno molčijo o dogodkih.

Rudniška nesreča na Japonskem

Tokio, 27. okt. c. Nocoj je prišlo do strašne eksplozije v rudniku Akajka, ki je last delniške družbe Keši. V rovih je zasulo 167 rudarjev in doslej nobenega niso mogli rešiti. Nad njihovo usodo se že obupali. 15 rudarjev so rešili z manjšimi poškodbami. To je doslej največja rudniška nesreča na Japonskem.

Najnovejše zahteve Nemčije

Kolonije - da ne bo eksplodirala v Evropi

Praga, 27. okt. TG. Današnji »Prager Tagblatt« poroča iz Berlina, da je angleška vlada uradno vprašala nemško vlado, pod kakšnimi pogoji bi bila Nemčija pripravljena vrniti se nazaj v Zvezo narodov. Nemška vlada je na vprašanje zelo hitro odgovorila in posnela svoje pogoje v sledeče tri točke:

1. Statut Zveze narodov je treba spremeniti in pakt Zveze narodov ločiti od versajškega mira.
2. Nemčiji se morajo vrniti vse njene nekdanje kolonije.
3. Lokarno pogodbo je treba v toliko spremeniti, da izpadejo iz nje vsi predpisi, ki tečejo obveznosti, da mora Nemčija porensko dolino de-

militarizirati. Nemčija na svojem ozemlju ne more trpeti nobene omejitve njene državne neodvisnosti in svobode.

Dopisnik lista poroča nadalje, da angleške vlade nemške zahteve niso osupnile. Angleži so baje pripravljeni, v dobri veri, da bo odsej Nemčija neprestano zahtevala povratek kolonij, da Nemčiji v tem pogledu pomagajo do kolonij. Baje tečejo razgovori sedaj o delu nekdanje nemške vzhodne Afrike. Nemčija ima itak že preveč prebivalstva in je v interesu svetovnega mira, da vstopljena v sedanje meje ne eksplodira v osrčju Evrope. Tudi glede tretje zahteve so Angleži uvideli in se bodo zavzeli, da se jim ugodí.

Romunija v precepu

Ali z Rusi ali s Poljaki

Danes važen kronski svet o bodoči romunski politiki

Bukarešta, 27. oktobra. SE. Rumunski zunanji minister, ki le redko biva v Romuniji in se vrača iz inozemstva navadno le, kadar so kakšni notranje-politični zapletljaji na obzoru, je obvestil vlado, da se le dni vrne v prestolnico. Jutri bo zelo važna ministrska seja, ki se bo spremenila v kronski svet, ker se bodo ministri podali na dvor in bodo pod kraljevim predsedstvom nadaljevali razgovore. Titulescu bo na kronskem svetu obrazložil zunanje-politični položaj Romunije, predvsem vprašanje, če se naj Romunija v bodoče nasloni na sovjetsko Rusijo, ali če naj ostane pri svoji dosednji zavezni Poljski.

Vsekakor še vedno obstoja rivaliteta med Titulescu in predsednikom vlade Tatarescu, ki se zelo rad osebno vmešava v zunanjo politiko. Ni še dolgo tega, ko je Tatarescu na veliko nevoljo svojega zunanjega ministra, ki je v Zenevi sklepal pogodbo s sovjeti, v uradnem vladnem poročilu ostro zanikal vsake poogajanja romunske vlade s sovjeti. Titulescu je malodane zdvil in sledil so ure in ure dolgi telefonski razgovori med Zenevo in Bukarešto. Dejstvo je namreč, da odločujoči možje v Romuniji niso več vsi za sovjetsko politiko, ki jo je uvedel Titulescu in da se zoperstavljajo temu, da bi Romunija dala sovjetski rdeči armadi

dovoljenje, da v primeru potrebe vkoraka v Romunijo in čez njo pride na pomoč češkoslovaški.

Tudi Poljska, ki je zadnje čase vsled svoje nemške politike prišla v nezavidljivo osamljenost, se zelo trudi, da bi si ohranila zavezništvo Romunije in je poljski poslanik imel zadnje dneve večkrat dolge avdience pri kralju Karolu in ga opozarjal na to, da Poljska želi vztrajati pri vojaški zvezi, a to, da ji ne bo mogoče, če bo romunska vlada gnala sovjet. politiko predaleč. Največji odpor proti Rusiji pa prihaja, tako pravijo, iz krogov vrhovnega generalnega štaba, ki noče ničesar slišati o tem, da bi mogla kdaj Romunija postati prehodno ozemlje za sovjetsko vojsko iz Rusije v češkoslovaško.

V takšnih okoliščinah je razumljivo, da se je otvoritev mostu, ki je bil zgrajen med Romunijo in Rusijo in ki naj bi bil imel prvotno nositi ime »Titulescuov mirni most«, odigrala v največji tišini brez vsakega zunanega poma. Tudi imenovanje mostu po Titulescu je izostalo.

Vsekakor napoveduje Titulescu povratek v Bukarešto nov razmah zunanje-političnih razprav z ozirom na bodočo politiko Romunije do sovjetske Rusije.

Ljubljanska filharmonija

Drevišnji koncert Ljubljanske filharmonije, ki stopa drugič v prvem letu svojega obstoja na oder, je sam po sebi pomemben glasbeni dogodek za Ljubljano, ki je na velikih instrumentalnih koncertih itak redna. Gofitev simfonične glasbe se je z ustanovitvijo filharmonije, ki se kakor vidimo, realno udeležuje, premaknila z mrtve točke in upanje je, da bomo kmalu tudi Slovenci skušali storiti vse, da to kulturno pridobitev ne le obdržimo, ampak da jo izpopolnimo in izgradimo do liste trdnosti, ki je za zdravo življenje potrebna. Pogoji za uspešen razvoj so s strani filharmonije dani. Zagotovljeno je stalno število kvalificiranih godbenikov, ki se giblje okoli 75, katerih jedro tvori operni orkester. Neoporečen idealizem tega orkestralnega korpusa, ki se je ustanovil kljub velikim zaprekam, ki jih stavlja majhne razmere, vztraja brez vsake gmotne podlage, podpore ali odškodnine pri svoji zamisli.

Zalibog, da tisti, ki so poklicani, da bi take in podobne podvige podpirali in organizirali, niso toliko prepričani o resnični potrebi kulturnih ustanov, da bi zanje kaj storili, tako da so še vedno več ali manj prepuščene idealizmu posameznikov.

Umetniška višina reprodukcijejske moči orkestra filharmonije je pri svojem prvem nastopu presenetila občinstvo, kritiko in gosta dirigenta, ki se je izrazil zelo pohvalno. Na sodbe in mnenja nepristranskih strokovnjakov, ki so za nas laskave, smo lahko ponosni, ker nam odkrivajo našo tvorno moč in nas utrjujejo v prepotrebnosti samozvesti.

Sodeč po vajah, ki jih vodi dirigent g. L. Matičič, nekdanji najpriljubljenejši dirigent naše opere, bo tudi nocojšnji II. koncert pod njegovo izkušeno in sugestivno taktirko dosegel popoln umetniški uspeh. — Na našem občinstvu je, da s svoje strani pokaže, da zna ceniti vrednost dela in nesebičnega stremljenja v službi slovenske glasbene kulture.

Zdržena opozicija

Belgrad, 27. oktobra. m. Tudi danes je združena opozicija izkoristila in priredila razne manifestacijske shode. Največji shod združene opozicije je bil v Sabcu, na katerem je bil glavni govornik Ljuba Davidović, ki je v svojem govoru v 10 točkah podal glavne zahteve združene opozicije. Ljuba Davidović zahteva v svojem govoru popolno svobodo, nadalje kontrolo nad državnimi izdatki itd. Končno je izjavil Davidović, da glavni odbor združene opozicije sestavlja program in da bo prihodnje dni sprejel sklep, kdaj bosta Joca Jovanović in on obiskala dr. Mačka v Zagrebu, kjer se bo vršil sestanek treh opozicijskih voditeljev. Za Davidovičem sta govorila na shodu še odposlanca dr. Mačka Ivan Čelan in pa dr. Ziga Scholl, nato pa je govoril še dr. Dragoljub Jovanović.

Samostojni demokrati zborujejo v Zagrebu

Zagreb, 27. oktobra. m. Danes dopoldne je bila v Jeronimski dvorani maurna konferenca članov in delegatov bivše Samostojne demokratske stranke, na katero je prišlo okoli 30 delegatov iz vse države. Govoril je Večeslav Vilder o političnem položaju. Za njim je poročal Srdjan Budisavljević o temi: »Od unitaristične do sestavljene države«. Naslednji govornik, dr. Hinko Krizman je govoril o socialnih razmerah, Sava Kosa novič pa o potrebi izdajanja novega lista in o vprašanju organizacije. Kakor se čuje, bodo samostojni demokrati pričeli izdajati svoje glasilo »Seljačko kolov«. Na konferenci se je govorilo tudi o ustanovitvi stalnega tajništva v Zagrebu.

Ob četrta na 1 se je g. Vilder odpeljal v stanovanje g. dr. Vladka Mačka, ki je potem skupaj z g. Vilderjem prišel na konferenco. Dr. Maček je imel na konferenci krajši govor, v katerem je dejal, da smatra za svojo dolžnost, da še nadalje vodi Kmetsko demokratsko koalicijo, za katero je dejal, da je danes močnejša kot je bila kdajkoli prej. Popoldne se je konferenca samostojnih demokratov nadaljevala.

Zborovanje zobnih tehnikov

Belgrad, 27. okt. m. Danes so tukaj zborovali zobni tehniki ter so predvsem pretresali o izredno težkem gmotnem položaju, v katerem se nahaja njihov stan. Na sestanku je bila sprejeta tudi resolucija, ki bo odposlana zastopniku ministra za socialno politiko in narodno zdravje. V tej resoluciji zahtevajo zobotehniksi svoje pravice, ki so jim bile zaradi raznih intrig odvzete in so zlasti energično nastopili proti zobozdravnikom, ki so glavni krivci njihovega težkega gmotnega stanja.

Otvoritev radio razstave

Belgrad, 27. okt. m. Ob navzočnosti odposlanca Nj. Vel. kralja je pomočnik ministra ing. Rataje otvoril jesensko radio-razstavo. Ob priliki otvoritve je pozdravil vse navzočne predsednik tukajšnjega radio-kluba ing. Pavle Vasić. Za njim je govoril pomočnik poštneega ministra ing. Rataje, ki je v krajšem govoru dejal, da so naše emisijske radio-postaje slabe in da temu vprašanju posveča posebno pozornost. Poleg raznih radio-podjetij sodeluje na razstavi tudi naše vojaško letalstvo s svojimi Siemensovimi sprejemniki in od-dajnimi radio-postajami.

Trboveljski slavčki hočejo v Prago

Belgrad, 27. okt. m. Te dni se je mudil v Belgradu g. Avgust Šuligoj, pevovodja Trboveljskih slavčkov, v zadevi mednarodnega festivala, ki bo prihodnje leto v Pragi. Na ta festival bodo poslala svoje zore sledeče države: Jugoslavija, CSR, Avstrija, Poljska, Madjarska, Nemčija, Francija, Danska, Belgija in sovjetska Rusija. Našo državo bo na festivalu zastopal najboljši jugoslovanski mladinski zbor »Trboveljski slavčke«, ki bo na festivalu zapel 3 slovenske, 3 hrvatske in 3 srbske pesmi.

★

Program nove albanske vlade

Tirana, 27. okt. AA. Albanska agencija poroča: Včeraj se je predstavila parlamentu nova vlada, ki jo vodi Mehmed Fraseri. Ministrski predsednik je zahteval od parlamenta, naj izreče njegovi vladi zaupnico. Pri tej priliki je imel poročilo, v katerem je pojasnil bistvena načela nove vlade. Njegova vlada se bo ravnala po brezpartijskih pravičnosti in bo spoštovala načelo enakosti vseh državljanov pred zakonom.

V zunanji politiki bo vlada v vsakem oziru in v vseh okoliščinah spoštovala in ohranila zvezno pogodbo od 22. novembra 1927 glede popolne ravnopravnosti med Italijo in Albanijo. Namen te pogodbe ni vojna, marveč samo ohranitev miru. V svoji želji za mir bo ohranila Albanija prijateljske odnose z vsemi svojimi sosedi.

Truplo maršala Lyauteya prepeljejo v Moron

Marseille, 27. okt. AA. Snoči je prispel iz Nancyja posebni vlak s posmrtnimi ostanki maršala Lyauteya. Posmrtno ostanke pokojnega maršala je pozdravila ogromna množica. Predsednika republike je zastopal minister brez listnice Marin. Krsto so s postaje prenesli v tukajšnje katedralo. Potem ga bodo odpeljali v Moron.

Most čez Savo gotov

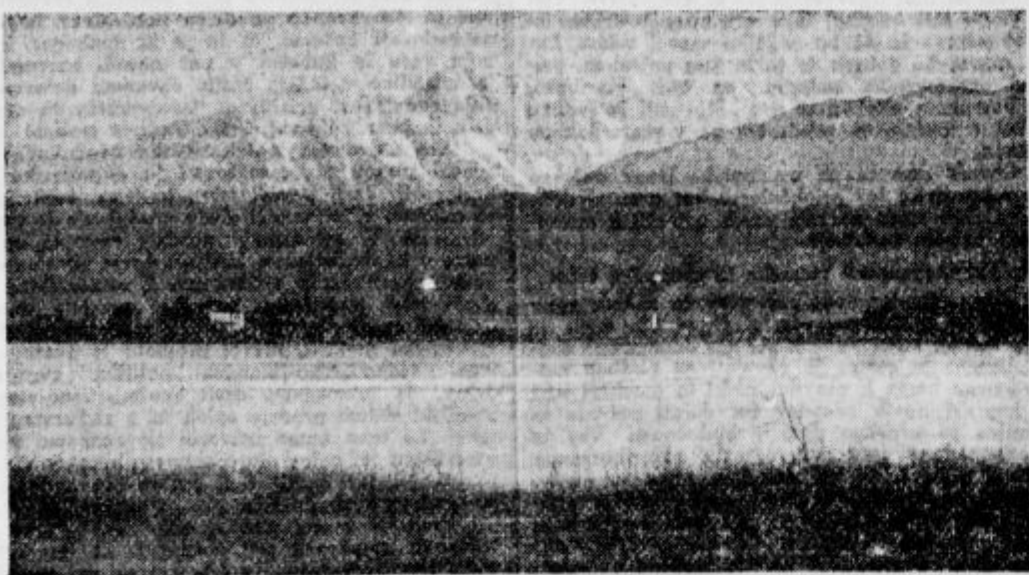
Ta teden je bil dovršen most čez Savo pri železniški postaji Savi. Kakor znano, se je pri postavljanju lesenih konstrukcij čez ta most zgodila poletni nesreča, ki je zahtevala življenje mladega tesarskega mojstra, ki je gradil to konstrukcijo. Novi most je betonski, potrebno pa bo še urediti dohode k mostu, nakar bo izročen prometu. Most je na račun okrajnega cestnega odbora gradila ljubljanska tvrdka Mison.

Belgrad, 28. oktobra. m. Belgrajski Putnik je izdelal načrt za izlete za svojo zimsko sezono. V tem načrtu je tudi izlet s posebnim vlakom v Slovenijo.

Belgrad, 28. oktobra. m. Z današnjim dnevom so ukinjeni vsi skrajšani roki za natovarjanje in iztovarjanje vagonov na progah normalnotirnih in ozkotirnih železnic.

Od Soče čez Zilo

Kraj, ki ne smemo pozabiti, da so slovenski

Vrbsko jezero. — V ozadju Obir.

Odkod ta mehkoba?

Kdor je zasledoval letos slavnosti, ki so jih imeli za 15. obletnico plebiscita (Abstimmungsfeier), se je moral začuditi oni mehkobi in milobi, ki je odsevala iz govorov posameznih govornikov. Do letos smo bili vajeni, da so koroški Nemci in nemčurji te slavnosti porabljali za to, da so si dajali novega navdušenja v boju proti Slovincem in da so metali blato, zveplo in ogenj nad nje. Letos pa mesto tega mile prošnje in svečane obljube. Odkod to?! — Ali je res nastopilo med vodilnimi krogi na Koroškem temeljito pobožanje?! Ali je morda vse le »farbarija«? Ali pa je koroškim Nemcem zašel nek strah v kosi?! — Eden izmed govornikov na teh slavnostih je dejal: »Slovince pa prosimo, da se ne dajo zapeljati!« — Od koga? V kaj zapeljati?! Koroški Slovinci so v lanskem puču dokazali, da so bolj zanesljivi kot Nemci. — Če se vodilni krogi na Koroškem boje Hitlerja, naj vedo, da Slovinci ne kličejo Hitlerja v deželo. Ostali so zvesti Avstriji, četudi so številni komisarji pri zadnjem ljudskem štetju od vasi do vasi stajali Slovincem, da bi zvedeli njihovo narodnost, vprašanje: »Ali si za Avstrijo, ali za Srbijo«. Ali vidite — koroški mogočnjaki — svojo nedostodnost?!

Med raznimi govorniki, ki so bili eden bolj mehki kot drugi, je dejal nekdo: »Mi Slovincem odpustimo!« — Kaj pa?! Ali jim odpustate to, da niso lani potegnili s pučisti?! Ali jim odpustate to, da so mirno in potrpežljivo prenesli vsa nasilja in krivice ob času plebiscita in še potem?! Ali jim odpustate to, da se ne dvignejo, ko nemško učiteljsko potužuje njihove otroke?! Ali jim odpustate to, da močje, ko nemško učiteljsko slovenskim otrokom strogo zabčuje, da ne smejo niti med potjo v šolo in iz šole govoriti v materinem jeziku?! Ali jim odpustate to, da prenesajo celo nemškega duhovnika, ki na mah vrže vso slovensko in cerkve v popolnoma slovenski fari?! Ali odpustate Slovincem, ko so toliko lojalni državljani, da kljub temu, ko nimajo možnosti, da bi v katerikoli uradu govorili slovensko in ko niti za drag denar ne dobe na železniški postaji vozovnice, če jo zahtevajo v slovenskem jeziku, a kljub vsemu redno in točno plačujejo davke?!

Odkod torej ta nenavadna mehkoba, ki se je začela na Koroškem pojavljati letos ob tistem času, ko je v Jugoslaviji nastopil sedani režim?! Ali vas objemlje nek strah?! Prav bi bilo, če bi naša vlada rekla: »Dokler Nemci na Koroškem ne dajo

našim bratom na Koroškem najnaravnejših pravic, toliko časa ne dobe tudi v Jugoslaviji bivaajoči Nemci ničesar!« — Koroški Nemci naj vzamejo na znanje, da bomo mi to zahtevali!

Windfix
Jug. pat. klobučevinasto kovinsko zatesnilo za okna in vrata
A. Mrlič, Zagreb, Gajeva ulica 20

Se neka druga stvar vpliva mogočnim koroškim Nemcem v zadnjih časih velik strah v kosti, a o tem se bomo že še tudi razgovorili. Lahko pa rečemo, da bodo zopet prav Slovinci tisti, ki bodo branili Koroško! Če je koroškim oblastnikom res za Koroško, naj pustijo in pomagajo, da bodo koroški Slovinci res nemoteno lahko delovali in naj jim dajo kar jim gre! Obljube naj postanejo dejanja!

Ponemčevalna šola - prokletstvo koroških Slovencev

Pogosto se čudimo, kako da je moglo ponemčenje Koroške oziroma slovenskega koroškega ljudstva tako napredovati, kakor ga opažamo danes. Saj je bilo pred pol stoletjem slovensko ljudstvo na Koroškem še tako trdno slovensko, da sploh ni razumelo nič nemško. Prav redki so bili, ki so znali nemško in če je prišel med to koroško slovensko ljudstvo trd Nemec, ki ni znal slovensko, se je mogel z ljudmi sporaz. meti samo s pomočjo tolmača. Vzrok, da je ponemčenje našega ljudstva na Koroškem tekom zadnjega pol stoletja tako napredovalo, je ponemčevalna šola. Ta šola je pravo prokletstvo za naš narod na Koroškem! Tega vraga ne moremo dovolj črno naslikati in ga moramo poznati skozi in skozi!

Oglejmo si se enkrat boj zoper nemško šolo na Koroškem pred 50 leti. Vzemimo letnik 1884 Einspielerjevega »Mira«. Ta neustrašni borec za pravice teptanega naroda je pisal: »Naši nasprotniki nam zmerom očitajo: Glejte, vaši voditelji vam branijo nemško se učiti in nemščino hočejo čisto zatreči. Mi pa tega nikoli nismo ne pisali ne govorili. Mi le zmerom pravimo: Najprej naj se otroci naučijo po slovensko moliti, brati, pisati in rajtati, in šele potem naj se na to podlago nemško napreduje. Zda imamo pa veliko takih šol na Koroškem, da se slovenski otroci že v pivem letu lajejo podučevati po nemško, in potem vseh osem let samo nemško, tako da ne znajo v svoji materni besedi ne brati ne pisati. Ja, se krščanskega nauka se ne morejo učiti, ker nemškega katekizma ne zastopijo, slovenskega pa brati ne znajo. Tako se zgodi, da hodijo otroci po osem let v šolo, pa ničesar ne znajo, ker niso zastopili, kaj jim je učitelj v šoli po nemško pravil. Nedavno smo slišali, da je prišel neki 15leten fant iz St. Jurja pri Celovcu k birmi, pa ni znal očenaša moliti, akoravno je hodil v šolo! (Kaj je prokleto ponemčevalnica napravila iz St. Jurja, ki je bil pred 50 leti še slovenski, tekom pol stoletja? Danes je St. Jur pri Celovcu nemški, in ne v šoli ne v cerkvi ni več sledu o slovensčini). Ali ni žalostno, če slišimo kmeta govoriti: Osem let sem hodil v šolo, pa ne znam nič brati in se iz bukev in časnikov podučevati. Nemško ne zastopim, po slovensko brati pa se nisem učil!«

Četudi je bilo pred 50 leti slovensko koroško ljudstvo še trdo slovensko, so otroke mučili s tem, da so jim v I. razredu še pustili slovenskega učitelja, v II. razred pa so poslali trdega Nemca, ki je mučil otroke s svojo nemščino. Tako stoji v poročilu iz Spodnje Zile: Prav bi bilo, če bi v I. razredu učitelj-Slovenec slovensko učil. Pa kaj bi to pomagalo? Ko pridejo otroci v II. razred, kjer je

čisto nemški učitelj, bi vse to, kar bi se v I. razredu naučili, v II. zopet pozabili. Zato dopisnik priporoča prošnjo na deželni šolski svet, da bi se otroci prva 4 leta slovensko učili, pozneje pa tudi nemško, a učni jezik naj bi ostal slovenski. Res se je napravilo nešteto prošenj na dež. šolski svet za slovensko šolo — a Slovincem sovražno dež. šolski svet je prošnje gladko odbil! Njegov načrt in cilj je bil: Koroška se mora ponemčiti!

V poročilu iz Tinj so »Mira« poročali, da imajo dva učitelja, katerih eden je Nemec. Torej ista pesem. Že tedaj — pred 50 leti — je moral proti Lovrenc Serajnik v prošnji otroke slovensko brati učiti. Podobno pritožbo ima isti letnik »Mira« iz Sveč. Dopis se začneja takole: »Šola v Svečah se imenuje slov.-nemška, v resnici pa je skoraj samo nemška.« Ravno tako dopis iz Borovlj: pritožba zoper nemško šolo. Podobno iz Pokrč pri Celovcu: V I. razr. se podučuje v slovensčini nekaj mesecev, nato se začne že nemški poduk in slovensčina se uporablja samo še kot pomožno sredstvo; v II. razredu pa je učitelj trd Nemec.

Tako brezvestno so že pred 50 leti ponemčevali naš rod na Koroškem!

Drobne koroške novice

Smrtna kosa. V Šmrlavcih je umrl v lepi moški dobi daleč na okrog znani kovač in posestnik g. Lovrenc Zeichen, brat g. župnika dr. Zeichna s Suhe. — Kap je zadela bivšega orožnika Jakoba Wurzerja na Zopračah. Rajni je svoj čas služboval v Istri. Zjutraj so ga našli v postelji mrtvega. Naj v miru počiva.

Smrtna nesreča. Na Rožanski cesti v Celovcu ob križišču beljaškega tira se je zgodila strašna nesreča. Iz Borovlj je vozil proti Celovcu tovorni avtomobil Jana Polaska iz Velikoveca. Na avtomobilu so bili šofer Mödrischer, Anton Polasek, izdelovalec cementa v Tinjah, in Peter Šašl. Ko je pripeljal avtomobil do železniškega tira, so bile zatvornice dvignjene. Ko je pa privozil na tir, ga je zgrabil iz Beljaka prihajajoči vlak, zdrobil avtomobil in močno poškodoval vse tri potnike. Reševalni voz je nezvestne ponesrečence prepeljal v bolnišnico. Tudi lokomotiva in dva vagona sta bila poškodovana.

Povodenj je napravila v okraju Špital na Dravi nad milijon šilingov škoda.

Vojaske manevri v večjem obsegu so se vršili prejšnji teden v dolini Krke.

V Rožku je umrl upokojeni major Rudolf pl. Raimann. Rajni je bil zaradi svoje ljudomilosti splošno priljubljen.

Smrt v Dravi. V Grabstajnu je Drava naplaval truplo 73 letne Terezije Walzl iz Beljaka. Izpred sodisce. Pred celovskim sodiščem sta

KADAR POTREBUJETE OBLEKO

preglejte tudi naša sukna v naših prodajalnah, ki so danes po kvaliteti enakovredna najbolj dovršenim inozemskim proizvodom, a v ceni mnogo ugodnejša.

VLADA TEOKAROVIĆ I KOMP.

Paraćin

Primorske novice

Trst

Proračun tržaške pokrajine.

Pred dnevi je imel rektorat tržaške pokrajinske uprave važno sejo, na kateri so odobrili novi proračun za prihodnjo poslovno dobo. Proračunska bilanca znaša 22 milj 305 tisoč 274 lir. Na seji so ugotovili, da znaša premoženje pokrajine ne glede na državna posestva, ki jih ima tržaška pokrajina v svoji upravi in ki se cenijo na 20 milj, preko 13 milijonov lir. V proračun je bilo treba na zahtevo vlade vnesti okrog 6 milijonov lir za dograditev velike avtomobilske ceste iz Trsta v smeri proti Reki. Nadalje so se morali povečati neki izdatki za bolnišnico za kronične bolnike, za higijenski zavod, za borbo proti tuberkulozi, za serdno tehniško šolo v Trzinu, za blaznico in za oskrbovanje sirot. Pokrajinska uprava namerava prispevati večje vsote denarja za zgraditev shališkega doma v Trstu, za vodovoda v Slavini in na Senožetih ter za že izvedeno napeljavno električnega toka v Hrenovici, Kačji vasi, Strmici, Studenem, na Malem Otoku, v Hrašah in Zalogu. Povečati nameravajo končno tudi izdatke za tržaško visoko trgovsko šolo in za demografsko kampanjo. Spridlo vsega tega so morali na seji ugotoviti, da redni dohodki pokrajinske uprave ne bodo zadostovali za kritje vseh predvidenih nujnih izdatkov. Izdatki bodo v prihodnji poslovni dobi znašali proračunu poldrugi milijon lir več kakor letos, dohodki pa se bodo glede na sedanje viře zmanjšali za preko pol milijona, tako da bi v proračunu, sestavljenem na letošnji bazi, nastal primanjkljaj v znesku 2 milijonov 50 tisoč lir. Glede na to so se morali odločiti za povišanje pokrajinskih doklad. Ker po mnenju rektorata ni bilo mogoče najti drugega izhoda, so odobrili predlog, da se povečajo pokrajinske doklade na zemljiški davek. Te doklade se povečajo tako, da se bodo dohodki od pokrajinskih doklad na zemljarino povečali za ves oni znesek, za katerega bi bil proračun sicer deficiten. Potemtakem se bodo obremenitve zemljiških posestnikov in zlasti kmečkih posestnikov v tržaški pokrajini povečale za dobra 2 milijona lir. Skupno se bodo vse pokrajinske davčnine in doklade povečale za 20 odstotkov.

Maksimalne cene v tržaški pokrajini. V prodaji na drobno so do nadaljnjega v veljavi naslednje maksimalne cene za kilogram: Kruh navaden iz moka št. 2 v obliki po 500 g 1.30 lir, prvovrsten iz moka št. 1 v obliki od 500 do 1000 g 1.40, prvovrsten iz moka št. 0 1.65, — 1.55, koruzna moka rumena 1.15, riž oluščeni 1.60, oluščeni 1.15, testenine navadne 2, fižol galčki 2.30, krompir in jajca: Cena se izpreminja v razmerju s cenami na debelo pod nadzorstvom tržnega urada. Meso: kравje sprednje z izbrano priklado 4.40, z navadno priklado 3.80, zadnje s priklado 5.40, meča 8, volovsko: sprednje z navadno priklado 4.30, z izbrano priklado 5.30, zadnje s priklado 6.30, meča (povisek 25 odst.) 4.80; teletina: sekana 4.80, prsna in podhrbna 5.60, podprerna, hrbtna, kollet, ledvice 7.60, Mortadela 1. 9.60, mortadela II. 8.60, polenovka suha Hamerfest 5, slanina domača 1. 8.11, 7.50, svinjska mast 7.50, sir parmezan 9, surovo maslo 11.60, sladkor v prahu 6.25, v kockah 6, kava Santos surova 24, premog 0.40, mleko po mlekarah 1, navadno olje prvovrstno 0.70, druga vrsta 5.60 lire.

— Na grobove vojnih žrtev ob Soči, na Sveto Goro in v Trstu, 3 dnevno potovanje z avtobusi 4. do 6. nov. Prijava in vplačila do 29. okt. Pojasnila brezplačno. — Po božjem svetuc. Ljubljana, Šent-peterska vojašnica.

Gorica

Osumljena bega čez mejo — aretirana in odvedena v zapor. »Istra« je pred časom pod tem naslovom poročala: »V mesecu aprilu sta bila, kot vsi drugi, rojeni leta 1911 kličana pod orožje tudi Silvester Copic iz Cezsoce in Mlekuž Jože iz Kala. Mlekuž se je neki dan oglasil pri svoji teti Justini Kavsi v Cezsoči, kjer je med drugim tudi rekel, da ne bi šel rad v Abesinijo in da bi se rad izognil vpoklica. Naslednji dan sta bila lanta aretirana od karabinerjev in odvedena iz Bovca v Tolmin, a o njuni nadaljni poti ni še ničesar znano. Bratranec enega izmed aretiranih je ob tej priliki napadel Kavsovo, čes, da je to njeno delo in da bo morala za vse take podlosti nekoč polagati obračun. Dotični je bil pozvan v karabinersko postajo, kjer so ga opozorili, da naj bo previden, ker je Justina Kavsova ena »najboljših« žensk v vsej okolici! »O tej izjavi ne dvomi prav nobeden domačin več, saj je že nešteto dokazov.« — Na ta dopis »Istre« nas prosi Justina Kavs, da priobčimo sledeče: »Ni res, da se je Mlekuž Jože oglasil pri meni in mi rekel, da ne bi šel rad v Abesinijo, ter bi se rad izognil vpoklica. Tudi ni res, da sta bila po aretaciji odvedena iz Bovca v Tolmin, ampak res je, da sta bila aretirana blizu jugoslovanske meje pri Podmelcu. O aretaciji omenjenih sem zvedela šele drugi dan. Končno ni res, da bi na karabinerski postaji rekli, da je Justina Kavsova ena najboljših žensk v vsej okolici, ker tam me niso mogli poznati, kakšna sem, ker tam nisem imela še opraviti, in tam nikoli nisem bila. V zadnjem stavku pisec omenja, da o tej izjavi ne dvomi prav noben domačin več, saj je že nešteto dokazov. Pisca tega članka pozivam, da pride z dokazi na dan, ako pa tega ne stori, ga pa smatram za najpodozrejšega obrekovalca. S takim lažmi me pisec v javnosti blati, kakor, da bi bila jaz kriva, da so jih aretirali, ker niti pojma nisem imela o njuni nameri. — Uredništvo lista »Istra« v Zagrebu prosim, da ponatisne to mojo izjavo, kakor tudi moj odgovor, katerega sem objavila v »Ponedeljskem Slovincu« št. 33. z dne 19. 8. 1935 pod naslovom »Zakaj je bil aretirani Bizjak Ivan v Cezsoči«. Isti odgovor kot sem poslala »Slovincu« sem poslala tudi zastopništvu »Istre« v Ljubljani že v začetku avgusta, da ga objavi. Zakaj ga do danes še ni objavila? — Justina Kavs.

Cene živilom na Koroškem. Interindikalni odbor za gorško pokrajino je izdal 15. oktobra naslednji uradni cenik živilskih potrebščin: Polenovka 4.80 lir za kg, surovo maslo 9.80, brazilska kava najslabše vrste 28.50, fižol, koka 2.10, pšenična moka št. 0 1.60, št. 1 1.55, koruzna moka 1.10, sir 6 odnosno 8.50, slanina, visoka 7.20, nizka 6.50, mleko 0.80, rafinirano olje 6.60, olivno olje 6, testenine najslabše vrste 1.95, riž najslabše vrste 1.45, sladkor 6.65, odnosno 6.30, domača mast 7.10 lir za kg, ogle, ki se splošno rabi kot kurivo, po 35 lir za 100 kg. Cene kruha in mesa se v splošnem niso spremenile. Te dni je bil objavljen tudi cenik nekaterih vrst blaga v trgovini na debelo. Tako se prodaja pšenična moka št. 0 po 152 lir za 100 kg, št. 1 po 147, št. 2 po 142, koruzna moka po 100 lir.

Iz Erzelja. Vinska trgateg se je letos vsled velike suše nekoliko zakačila. Cena vinskemu moštu se letos giblje od 90 cent. do 1 lire. Knefje so še precej zadovoljni, ker so imeli vsi več kot so pričakovali. Nekateri so imeli polovico več kakor lansko leto. — Vrcanova nevesta je v Gorici prestala težko operacijo. — V nedeljo sta se poročila gospod Herman Ferjančič in gospodična Volčica. Poročil ju je gospod Alojz Kralj z Goč. — Na Sv. Gori pa sta se poročila Miška Alojz z Režiko Turkovo iz Slapa. Čestitamo!

Abesinski rodovi

Kakor znano, ne pripada abesinsko ljudstvo nobenemu enotnemu plemenu, marveč je pisana mešanica rodov, v katerih je zastopano tako zamorsko kakor tudi hamitsko in semitsko plemo. Zastopane so vse kožne barve od svetlo-rumene do čisto črne. Vladajoči rod so Amhari, ki predstavljajo obnem vladajoč kasto v državi. So hamitsko-semitskega izvora. — Pomemben je tudi rod Galla, ki je posebno razširjen. Od ostalih rodov je v zadnjih vojnih poročilih omenjen posebno pogosto rod Avas, dalje Isa in Danakil, ki se odlikuje po svoji divjosti. Posamezni rodovi so se v prejšnjih stoletjih skoraj neprestano krvavo borili med seboj.

Mož se vrne domov: »Danes sem se dal za varovati za življenje.«
Zena: »Zmerom isto! Zmerom misliš samo nase!«

— Motnje v želodcu in črevesu. Ščipanje v trebuh, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoznost, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo »Franz Josefove« grenčica.

Nedeljski sport

Ilirija : Primorje 2 : 1 (0 : 1)

Ljubljana, 27. oktobra.

Za današnje prvenstveno izločilno tekmo med ljubljanskima rivaloma Ilirijo in Primorjem je vladalo zopet veliko zanimanje. Zato se je nabralo na igrišču ZSK Hermesa do 150 gledalcev, število, ki ga Hermesovo igrišče o priliki nogometnih tekem doslej še ni videlo. Današnja tekma je bila zlasti za Ilirijo zelo važna; tega so se zavodali tako igralci kakor njihovi prijatelji in zato so se v takem številu zbrali ter so vzpodbujali svoje h današnji zmagi, ki so jo tudi zaslužili. S spojnega stališča pa o današnji tekmi ni veliko povedati; prav nič se ne moremo, če trdimo, da smo videli v drugem razredu že mnogo lepših in zanimivejših tekem. To velja še prav posebno za današnjo igro Primorja, ki je v obeh polovicih zaigralo izredno slabo in brez vsake ambicioznosti. V prvem polčasu, ko je bil tudi nasprotnik izredno slab, je šlo, v drugi polovici, ko so se beo-zeleni znašli in začeli igrati, pa je bilo Primorja konec. Tudi z igro moremo biti samo v drugem polčasu zadovoljni, kajti prvi polčas je bil tako monoton, da so se jezili prav vsi brez izjeme, četudi je bilo Primorje v premoči.

Moštvu sta nastopili v naslednjih postavah: Ilirija: Rožič-Zitnik, Berglec-Lah, Sočan, Unterreiter-Lah, Grünthal, Slapar, Jug.

Primorje: Logar-Zemljak, Hassel-Kukanja, Zavri, Boncelj-Janežič, Pupo, Jež, Bertonec II. in Uršič.

Ilirija je bila v prvem polčasu slaba, zlasti njena napadalna in tudi krilska vrsta. Edino ozadje je še kolikor toliko funkcioniralo, če bi pa še to tako zaigralo kakor prednji del moštva, potem bi bilo zanj že v prvem delu igre zapetena usoda današnje tekme. Sreča je bila, da je bilo danes tudi Primorje tako slabo in da je zaigralo brez vsakega elana. V drugi polovici igre pa so se beo-zeleni znašli in tako zaigrali, kakor je za zmago potrebno. Docela so potisnili črno-bele v defenzivo in bili sami absoluten gospodar skoraj v vseh situacijah drugega dela igre. Tist mladenčev, ki jo je bilo opaziti pri njih v prvi polovici, je popolnoma zginila in začeli so močno pritiskati, tako, da so stalno ogrožali svetilke Primorja. V tej polovici se je znašel zlasti napad, ki ga v prvi polovici sploh nismo videli. Uveljavili sta se obe krili s svojimi hitrimi prodori in tudi v sredini je našinjala neprimerno bolj delovala kakor pa v prvem delu igre. Skoraj ni bilo spoznati teh fan-tov, tako so se spremenili po odmoru. Isto velja za srednjo vrsto, v kateri se je v drugi polovici najbolj odlikoval Unter, ki je zaustavil skoraj vse napade Primorja. Dober je bil tudi Sočan.

Primorje nam pa danes ni nudilo onega, kar je večina pričakovala. Četudi je bilo v prvem delu igre v premoči, se nikakor ne more trditi, da bi mogli biti vsaj v tej polovici igre zadovoljni z njim. Igra je bila vse preveč ležerna, monotona, brez one volje, ki je potrebna za zmago in ki napravi nogomet privlačen. Edino obramba je opravila svoje; v drugi polovici pa tudi ona ni bila na mestu. Napad je samo v prvi polovici nekaj napravil, v drugem delu se je pa kar izgubil. Isto velja še prav posebno za krilsko vrsto. Skratka: Primorje je z današnjo igro zapustilo tak neugoden vtis, da je moral to celo največji njegov simpatizer priznati. Tako klavne igre kakor nam jo je podalo v drugi polovici tekme, že dolgo nismo videli pri njem. Ali je imelo danes tako slab dan ali je bil kak drug vzrok, ne vemo, dejstvo je, da je bilo tako in da bo moralo drugače igrati, če bo hotelo kaj pomeniti v državnem prvenstvu. Edino opravičilo Primorju za današnji neuspeh je to, da niso smeli igrati vsi igralci prvega moštva, ker so bili kaznovani od jugoslov. nogometne zveze.

O igri sami pa tole: Začetni udarec ima Ilirija. Igrajo vsi zelo nesigurno in precej nervozno. Toda takoj se je opazilo, da gre ta nervoznost predvsem na račun ležerne, neborbene igre, ki sta nam jo podala oba nasprotnika. Primorje je v premoči, ki ustvarja nevarne situacije pred ilirjanskim golom. To velja zlasti za izredno zrelo šanso v deveti minuti, vendar je bil Janežič nekoliko prekasen in zato se ni nič zgodilo. Takoj nato v deseti minuti sledi kornar proti Primorju, ki ga Ilirija tudi ni znala izrabiti. Še nevarnejša situacija je bila v 11. minuti pred ilirjanskim golom, toda Uršič zabije žogo v levi kot prečke. Iz teh večnih napadov na ilirjanski gol se je končno izcimil gol v 13. minuti, ki ga je zabil Jež z glavo po lepem predlošku Kukanja. Ilirija je potem in proti koncu zopet pritiskala in izsilila dva kornarja proti Primorju in sicer v 18. in 39. minuti, ki pa stanja nista spremenila, in prvi polčas se je končal 1 : 0 za črno-bele.

Drugi polčas so otvorili Primorjaši. V začetku je izgledalo, da bo igra tako monotona in neborbena, kakor v prvem polčasu. Toda Ilirija je začela pritiskati na primorjanski gol. Ze takoj v začetku je ustvarila zelo nevarno situacijo pred svetilcem črno-belih, toda nič se ni zgodilo. Beo-zeleni pritiskajo vedno bolj in potisnejo primorjansko enajstovrstno v popolno defenzivo. Zastreljaji so tudi nekaj prav lepih šans. V trinajsti minuti sledi zopet kornar proti Primorju, ki tudi ni prinesel Iliriji nobene koristi. Toda Ilirija kar naprej pritiska, Primorje pa nasprotno čimdalje bolj popušča. Posledica tega je bila, da je Grintal z lepim prodorom v dvajseti minuti izenačil stanje. Urmobno navdušenje pri simpatizerjih ilirjanskega moštva, ki je začelo odsej še bolj pritiskati. Občinstvo je opetovano bodrilo svoje ljubljence, mo-

štvo se je zavedalo važnosti današnjih tekem in zato je le v 27. minuti postavil stanje 2 : 1 za barve beo-zelenih po lepem Jugovem predlošku. Toda Ilirijani se s tem še niso zadovoljili, ampak so ustvarjali kar naprej nevarne situacije pred primorjanskim golom. To jim je bilo tem lažje, ker primorjanskega napada po izenačenju ni bilo več videti. Le-ta se je sicer nekajkrat še pojavil pred ilirjanskim golom, toda brez uspeha. Edina prilika se mu je nudila v 41. minuti, ko je sodnik diktiral enajstmetrovko proti Iliriji, toda Boncelj jo je tako streljal, da jo je ilirjanski golman ubranil. Potem je bilo še nekaj manj važnih potez, v 44. minuti je sodnik izključil še Juga iz današnje borbe, s katero je bila večina gledalcev samo v drugi polovici zadovoljna in katero si je Ilirija zaslužno izvojevala v svojo korist, naker je bilo borbe konec.

Sodil je g. Kap iz Sarajeva, dobro.

Predtekma: Ilirija B : Hermes B : 1 : 1.

Mariborski sport

SK Železničar:SK Rapid 1:0 (0:0).

Maribor, 27. oktobra.

Zadnje tekmo, ki jo je imel odigrati Železničar v jesenskem prvenstvu LNP, je danes na igrišču Rapida odločil v svojo korist ter si priboril prvo mesto brez izgube točk. Placement Železničarja je upravičen, ker so vsi igralci bili odlični. Pred približno 800 gledalci sta nastopila oba kluba. Igra je bila izredno živahna. Bila je izrazit boj za točko, kljub temu pa vedno v mejah fairnesa. Tudi je sodnik Jordan iz Ljubljane, ki je izredno dobro sodil, preprečil že v prvi vsake poskuse surovosti. Bilo je prav zanimivo gledati današnje tekmo.

V prvem polčasu sta si bila nasprotnika skoraj enakovredna. Napadi so se čisto menjavali. V drugem polčasu pa je imel Železničar več od igre ter je zmago zaslužil. Oba napada sta pokrivala nekaj sigurnih šans, toda tudi oba vratarja sta odlično lovila. Branilci na obeh straneh so bili kljub prezaplenosti do kraja na svojih mestih. V krilski vrsti Železničarja je bil zopet neutrudljivi Francež I najboljši, ki sta ga pa tudi dobro podpirala oba stranska krila. Rapid je imel najboljšega moža na igrišču desnega krila Fuckerja. Tudi srednji krilec je velik talent, manjka pa mu še pregled in rutina. Napade Železničarja je vodil pravilno — ne vedno prav uspešno. Ostali napadalci so so se trudili, toda kljub svoji požrtvovalnosti niso mogli doseči boljšega rezultata. Edini gol je padel v 15. minuti 2. polčasa po krasnem strelu Bačnika.

Pri tej priliki je slavil zaslužni igralec Železničarja Paulin jubilej 200. tekme za barve svojega kluba. Pred pričetkom mu je predsednik kluba inž. Gruden čestital ter mu izročil lepo častno darilo.

Predtekmo prvenstvenega značaja sta odigrali rezervi obeh moštvev in korist Rapida z 1 : 0 (0 : 0). Sodil je Jančič sigurno.

★

Češkoslovaška:Italija 2:1 (0:0).

Zagreb, 27. okt. b. Hašk:Gradjanski 3:0 (1:0).

Belgrad, 27. okt. b. Bask:Zak (Subotica) 5:2 (4:2).

Kragujevac, 27. okt. b. Jugoslavija (Belgrad):Radnički 1:1 (1:0).

Niš, 27. okt. e. Gradjanski (Ni):Skopje 2:2.

Bivši abesinski cesar

Zadnji čas se precej govori o bivšem abesinskem cesarju, Lidj Jassu, vnuku velikega cesarja Menelika. Lidj Jassu je že dvanaest let zaprt in sicer od takrat, ko je zasedla prestol njegova mati Zajditu, ki ji je sledil sedanji cesar Haile Selasie. Lidj Jassu je bil doslej zaprt v nekem gradu blizu Hararja, sedaj so ga pa prepeljali v bližino Rudolfovega jezera, da ne bi padel v roke Italijanom.

Mariborski sadni sejem

Maribor, 27. oktobra.

Letošnji »I. mariborski sadni sejem«, ki so ga s tako velikim trudom, pa s tako ljubeznijo in vnmemo ter samozvestjo organizirali sadijari sami, privablja izredno veliko obiskovalcev mariborskih meščanov, kmetov-sadijarjev iz bližnje in daljne okolice, pa tudi trgovcev iz tu- in inozemstva. Vidi se, da je bila zamisel take organizacije sejma izredno zdrava in da bo nadaljni razvoj sejma, kateri razvoj bo gotovo še tu in tam potreben, prinesel posamezniku sadijarju, pa tudi Mariboru, mariborskemu okolišu in vsej Sloveniji še velike koristi v moralnem, predvsem pa v materialnem pogledu.

Obrnili smo se na mariborske javne delavce in strokovnjake ter približujemo kot prva sledeča članka, kot izraz mnenja naših najboljših poznavalcev našega podeželja.

Josip Priol, ravnatelj vinarske in sadijarske šole:

Glavni smoter sadnih razstav in sadnih ogledov, ki so se prirejali doslej širom Slovenije, je bil, prikazati kmetovalcem pri nas udomačena sadna plemena in sorte, jih navajati na podlagi razstavljenega blaga k pravilni izbiri in omejitvi sort pri napravi novih nasadov ter dajati pobude in smernice za uspešno delo v bodočnosti. Vse to je zapadeno tudi v programu »Mariborskega sadnega sejma«, ki ga prirejajo letos iz lastne inicijative naši sadijari producenti. Smoter sadnega sejma je pa mimo tega prikazati odjemalcem in konsumantom žlahtni pridelek naše grude v neporečni kakovosti, sortirano in vloženo po enotnih načelih v enotne zabojke po vseh pravih sodobnih tehnikah, kakor je vpeljana v naprednih sadijarskih državah. Na sadnem sejmu stopajo naši producenti s svojim blagom, ki tekmuje po svoji odlični kakovosti in aromi uspešno z vsemi sadijarskimi deželami, neposredno pred sadnega trgovca in konsumenta v nadi, da bodo doslegi zani ugodnejše cene nego pri dosedanem načinu vnovčevanja preko raznih posrednikov.

Dal Bog, da bi bila ta njihova želja, ki je obenem tudi končni cilj prireditve, v obliini meri izpolnjena, saj bo ravno gmojni uspeh najlepša nagrada za njihovo delo in trud, ki so ga vložili v prireditve, pa tudi za vso ljubezen in skrb, ki jo posvečajo svojim sadovnjakom.

Naši sadijari smejo biti ponosni, da so premagali začetne težave ter dovršili v razmeroma kratkem času naravnost ogromno delo. Dosežen uspeh jim naj bo v bodrilo, da vztrajajo na začetni poti ter postane sadni sejem redna, vsakoletna institucija našega obmejnega mesta Maribora, ki slovi s svojo matico, nad 60 let staro vinarsko in sadijarsko šolo že od nekdaj kot središče visoko razvitega sadijarskega in vinarskega.

Ivan Vesenjaj, min. v. p.:

Ze lani je podružnica »Sadijarskega in vrtnarstva« pri Sv. Petru pri Mariboru s svojim sadnim oddelkom na splošni kmetijski razstavi vzbudila občo pozornost obiskovalcev ter doslegla tudi gmojen uspeh. Letos je stopila pred našo javnost skupaj z nekaterimi posestniki s lastno prireditvijo ter jo nazvala »sadni sejem«.

Kljub nazivu pa dobi obiskovalec bolj vtis razstave kakor pa sejma in to prireditve ne škoduje. Res je namreč, da je sicer vse razstavljeno blago naprodaj, toda tega vsega je le 5 vagonov. Naša slovenska produkcija pa znaša na tisoče vagonov. Niti v sejskem izkazu. niti drugod ni

označeno, kje in koliko je še ta čas blaga naprodaj in katere vrste so to. Ta nepopolnost se bo pri prihodnjih prireditvah gotovo popravila.

Celoten vtis prireditve je ta: stajarski sadijari stopajo na plan. Spoznavajo svoj položaj in možnost razvoja. Priboriti si hočejo obstoj in veljavo. Obiskovalec iz razstave in iz zasebnih razgovorov vidi in sliši krepko voljo: tu smo, živeti hočemo, napredovati hočemo. In to je za vsakogar, ki je poln vere in ljubezni v naš narod, razveseljivo in tolažljivo v težkih časih. Javnemu delavcu pa nalaga dolžnost, misliti na izpopolnitev in napredek. In temu cilju naj služijo sledeče vrstice!

Vsa slovenska malokmetijska produkcija ima značaj pisane mnogovrstnosti in ekonomske neurejenosti. Tudi v sadijarstvu je tako, čeravno so se razmere v tej panogi glede produkcije že precej izboljšale. V organizaciji prodaje smo še popolnoma v kapitalističnem individualnem sistemu svobodne eksploatacije producenta. Z amaterskimi poskusi tako imenovane zadržne prodaje smo si pridobili bridke izkušnje. Kljub temu pa narekuje življenjska nujnost, razvoj prometa in svetovnega trga, gospodarsko-finančna politika evropskih držav, da premagamo divji kapitalistično-eksploatacijski sistem prodaje sploh in v sadijarstvu posebej. Le tako bomo ustvarili slovenskemu malokmetijstvu v celoti in posameznikom primerno eksistenco ter nudili tudi materialno zadoščenje za njegovo skrb in delo.

Predaleč bi šel, ako bi tukaj razvijal vse potrebe in zmožnosti ter dolžnosti, ki jih v tem oziru ima posameznik, producent na eni strani in oblasti razne stopnje na drugi strani. Samo mimgrede povdarim, da bi nam tudi letos kakor lani precej sadija segnilo, ako na inicijativu večjih in energičnih strokovnjakov-eksploaterjev in posebej vsled skrbi našega polit. voditelja dr. Korošča že meseca februarja ne bi začela akcija za ureditev izvoza. Slovenski sadijari so ob dosedanem razvoju navezani v prvi vrsti na zunanji trg, torej na izvoz; ta pa je silno nejasen in neotvorjen vsled sistemov in tendenc finančne in gospodarske politike naše in tujih držav.

Ker je močnejše produkcijo in prodajo racionalno, ekonomsko urediti v našem slovenskem malokmetijstvu samo na podlagi vzajemnosti, to je praktično rečeno: potom zadržništva, je brez-pojojno potrebna izobrazba in vzgoja ljudstva v tej smeri. Zato moramo na severni meji naše domovine imeti po vzgledu ljubljanske zadržne šole v Mariboru enako ali še popolnejšo šolo za naše mladeniče iz kmetijskih vrst. To je predpogoj nadaljnjemu zadržnem delu za organizacijo produkcije in prodaje v našem malokmetijstvu. Prepričan sem, da bo prinesel po dobi zastoj in sterilnost v zadnjih letih dejanski samoupravno-demokratski sistem pri naši občini, v banovini in državi tudi tukaj razumevanje za ta pereča vprašanja in blago-dejen napredek.

Tehniki razstav in sejmov, vprašanju prostora za redne razstave in sejme, problemu malokmetijske proizvodnje in prodaje, problemu zahteve in ponudbe na domačem in inozemskem tržišču, posebej pa vprašanju našega sadijarskega in njegove bodočnosti moramo posvetiti več skrbi in truda in zanj žrtvovati več denarja.

Upravičeno se radujemo doseženega, toda glejmo kritično po svetu in smoteno delajmo za bodočnost! Hvala Bogu: porajajo se nove stipe, kovne moči, polne vere in idealizma. To je nekaj opomb k mariborskemu sadnemu sejmu.

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne **FRANZ JOSEF** grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. št. br. 15.485 od 23. V. 1935.

Mariborski drobiž

Maribor, 27. oktobra.

Maribor Kristusu Kralju. Kakor vsako leto, tako je proslavil katoliški Maribor tudi danes veliki praznik Kristusa Kralja z izrazi globoke vdanosti in velike ljubezni do Vladarja vesoljstva. V vseh svetilih so se obhajale zjutraj slavnostne službe božje. Najlepša pa je bila proslava v stolnici. Pontifikalne sv. opravila, ki ga je imel prevzvišeni lavantinski nadpastir dr. Tomažič, se je udeležilo ogromno ljudi. Prostirana cerkev je bila napolnjena do zadnjega kotička. V presbiteriju so prisostvovali službi božji predstavniki oblasti, med njimi oba sreska glavarja dr. Popovič in dr. Šiška, predstojnik mestne policije dr. Trstenjak, predstavniki sodišča in drugih uradov ter mestne občine, vodstvo KA ter zastopniki raznih katoliških organizacij. Cel gozd praporov katoliških društev je izpolnjeval zapadni del prezbitereja, spredaj pa so bile vrste ljubkih križarjev in klavir s slikovitih oblekah, s križarskimi prapori v rokah. Katoliške organizacije so z zastavami sprejele knezoškofa pred dvorcem ter ga spremljale v svetilih. Pred sv. mašo je imel prevzvišeni pridigo o pomenu in veličastju današnjega praznika. — Tudi popoldanskim cerkvenim pobožnostmi se je udeležilo izredno veliko ljudi. Katoliški Maribor je danes zopet manifestantno pokazal svojo versko zavednost.

Spomenik delavcu-mučniku. Na pobreškem pokopališču se je vršila danes dopoldne ganljiva slovesnost. Odkrili in blagoslovili so spomenik, ki so ga postavili delavci svojemu sotrpinu, Avgustu Kelnariču, ki je letošnjo pomlad pri tragični nesreči mučniško umrl. Ob pol 11 se je zbralo na pokopališču blizu 1000 ljudi, po večini delavcev. Na Kelnaričevem grobu se je dvigal z državo trobojnicno zastir spomenik. Godba tekstilnih delavcev je zaigrala žalostinko, zatem je nastopil pevski zbor Jadrana, nato pa je magadlenski kaplan dr. Meško opravil mrtvaška opravila. Drago Vojska je orisal trpljenje in smrt pokojnega Kelnariča, po končanem govoru pa je odkril spomenik, ki predstavlja na sohi iz umetnega kamna poprsje delavca, držatega v desnici lopato ter zročega v nebo. Spomenik je dr. Meško blagoslovil, naker so sledile zopet žalostinke godbe in pevcev. Bila je to resna svečanost, ki je globoko dirnila vse prisotne, da so se po končani blagoslovitvi razhajale množice tiho in žalostno.

Slovo priljubljenih častnikov. V častniškem domu v Kazini so priredili sinoči mariborski oficirji poslovljni večer svojemu odhajajočemu generalu Hadžiču, polkovniku Stanežiču in podpolkovniku Radovanoviču. General Putnikovič se večera zaradi službene odsotnosti ni mogel udeležiti. Bila je to lepa in prisrčna slavnost, katere so se udeležili številni odlični predstavniki mariborskega javnega življenja z županom dr. Juvanom na čelu.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 27. oktobra.

Romanje na pokopališče. Lepo solnčno vreme, pravo »babje poletje«, je izvabilo danes mnogo mestnega prebivalstva na prosto, tako, da je bilo mesto čez dan skoraj prazno. Ogromna večina sprehajalcev pa je imela danes za cilj pokopališče pri Sv. Križu. Čez nekaj dni bodo Vsi sveti, ljudje pa se že sedaj trudijo, da primerno okrase grobove svojih rajnih. Tako se je danes razvila proti pokopališču ena sama velika procesija prebivalstva, pa tudi z avtobusi in drugimi vozili jih je odšlo tja mnogo. Vsak je imel s seboj seveda cvetje oziroma cvetlične lončke, katere je postavil na grobove.

Zadnja pot Matevža Hartmana. Danes ob 3 popoldne je bil pogreb pokojnega Matevža Hartmana, popularnega gostilničarja pri »Figovcu«. Udeležba pri žalnem sprevodu je pokazala, kako velik ugled je pokojnik užival, zlasti med moškimi svetom. Kar se namreč le redkokdaj zgodi, se je pri tem pogrebu, da je šlo za njegovo krsto več moških, kakor žensk, ki pa jih je bilo tudi mnogo. Za žalujočimi sorodniki so šli predvsem predstavniki gostilničarskega stanu s svojim odborom na čelu, dalje številni gosti, ki pripadajo vsem etanovom. Pred krsto so pogrebeči nesli več lepih vencev, ki so jih podarili prijatelji, sorodniki, uslužbenici in stanovski tovariši pokojnika. Matevžu Hartmanu naj sveti večna luč!

Ponesrečenci. Danes je ljubljanska bolnišnica sprejela tri ponesrečence. V vasi Jereki v občini Srednja vas nad Bohinjem je kompresor tako stisnil 16letnega poestnikovega sina Ludvika Cesarja čez život, da je dobil nevarne notranje poškodbe. — V Podbrezjah pri Naklem je v duševni zmedenosti izpila 26letna Franja Kvas večjo količino ocetne kisline. Zdravniki se trudijo, da ji rešijo življenje. — V Zireh je nekdo napadel 18 letnega mesarskega pomočnika Ivana Turka, doma z Blok. Napadalec, ki je znan, je Turka ranil z nožem v desno stran prsi in v levo roko.

Tlakovanje Ambroževega trga. Delavci mestne občine so dokončali tlakovalna dela okoli šent-peterske ceste, sedaj pa so se pričela dela s tlakovanjem Ambroževega trga. Na Ambroževem trgu so med tednom pripravili že vse potrebno, razkopali cestišče ter navozili kup malih granitnih kock, s katerimi bo trg tlakovan. Vsa ta tlakovalna dela bodo veljala okoli pol milijona dinarjev, krila se pa bodo iz banovinskih prispevkov. — Kakor je treba priznati voljo, da se v tem delu okolica uredi, tako je obžalovati, da še vedno ni v načrtu regulacija in izboljšanje cestišča — še ne tlakovanja — Vrazovega trga. Na trgu še vedno stoji ogromna baraka, ki jo bo treba kmalu odstraniti.

Papeštvo in protestantje. Protestantški ameriški pisatelj Jurij Sekdes je nedavno izdal knjigo, v kateri papeštvo tako-le ocenjuje: »Papeštvo je edini organizem v zgodovini, ki je bil čisto preganjan in stiskan, pa se vedno prerajuje. Papeštvo je vedno pokazalo svojo veliko življenjsko silo, kakršne zgodovina ne more najti v drugih organizacijah. Ključ sv. Petra so odprli svetu pot v boljšo bodočnost.« Tako protestantje dopovedujejo katolicanom, kaj imamo v rimski papeštvi, ki kljubuje času in svetu ter rešuje svet, ker je v rešnici božja ustanova.

Ne sme se poročiti v Turčiji, kdor je nepisemen.

Iva Drahsler naznanja v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov žalostno vest, da je danes popoldne mirno v Gospodu zaspala ljubljena teta in svakinja, gospa

Paula Šega

profesorjeva vdova

Blago rajnko bomo spremili na njeni zadnji poti v torek, dne 29. oktobra 1935 ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti Solski drevored št. 2 (Kresija) na pokopališče k Sv. Križu.

Maše zadošnice se bodo brale v sredo ob pol 8 v stolnici.

Ljubljana, dne 27. oktobra 1935.